

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

BURNETT, THOM

Cine a câștigat, de fapt, cursa spațială? / Thom Burnett ; trad.: Ionuț Mihai Fulger. - București: RAO International Publishing Company, 2009

ISBN 978-973-54-0071-2

I. Fulger, Ionuț Mihai (trad.)

821.111-31=135.1

RAO International Publishing Company
Grupul Editorial RAO
Str. Turda nr. 117-119, București, România
www.rao.ro
www.raobooks.com

THOM BURNETT
Who Really Won the Space Race?

Copyright © Conspiracy Books, 2005
Toate drepturile rezervate

Traducere din limba engleză
Ionuț Mihai Fulger

© RAO International Publishing Company, 2006
pentru versiunea în limba română

mai 2009

ISBN 978-973-54-0071-2

CUPRINS

Introducere	7
PARTEA ÎNȚĂI. Armele răzbunării naziste	
Vise	9
Raportul Oslo și eșecul spionajului britanic	31
Necrofagi	57
Capitularea și împrăștierea	88
PARTEA A DOUA. Germanii lor și germanii noștri	
Prada de război	104
OSOAVIAKIM	115
Operațiunea PAPERCLIP	137
Vize	163
PARTEA A TREIA. Sateliții și cursa spațială	
ORBITER	185
Comitetul Stewart	214
Triumful lui <i>Sputnik</i>	239
Conspirația VANGUARD	263
Epilog	275
Bibliografie	281

Introducere

Pe 4 octombrie 1957, imaginea Americii despre sine însăși, aceea de a reprezenta națiunea cea mai avansată din punct de vedere tehnologic de pe Pământ, a fost zdruncinată de succesul lansării pe orbită a unui satelit sovietic, cu luni înainte de propriul program de sateliți. Când *Sputnik* își croia drum zgomotos pe deasupra Statelor Unite, răspunsul publicului față de orbita sa a șocat administrația Eisenhower și l-a încântat pe premierul sovietic Nikita Hrușciov.

Comedianul Bob Hope afirma în fața telespectatorilor săi: „Hai să nu ne supărăm prea tare. Asta nu înseamnă decât că nemții rușilor sunt mai buni decât savanții noștri nemți“. Această glumă a revenit la patru zile după ce *Sputnik* a ieșit în spațiu și a intrat în istorie și în vocabularul occidental atunci când președintele Eisenhower a ținut o conferință de presă la Casa Albă. Fiind întrebat de ce rușii au ieșit primii în spațiu, înaintea americanilor, el a atribuit victoria aceasta faptului că, în 1945, sovieticii îi capturasera la Peenemünde pe toți savanții germani din domeniul rachetelor.

Așa cum va demonstra această carte, declarația președintelui a fost o amăgire. Tehnic vorbind, ceea ce spusese Eisenhower era adevărat: Peenemünde căzuse în mâinile Armatei Roșii, deci toți savanții specialiști în nave spațiale din zonă ar fi putut fi capturați. Însă declarația sa ignoră faptul că cei mai buni specialiști fugiseră de la Peenemünde cu multe luni înainte. Acești nemți se predaseră forțelor americane și au fost transferați în SUA după război. Totuși, în ciuda acestor talente, cărora li s-a făcut intens reclamă în timpul aparițiilor la televizor ale lui Wernher von Braun, în cadrul emisiunilor *Minunata lume Disney*, din 1955, America tot a pierdut lupta pentru supremație în spațiu.

Teoriile conspiraționiste au început să apară curând după lansarea lui *Sputnik*, în timp ce publicul american făcea eforturi să se împace cu lovitura psihologică pe care o reprezenta înfrângerea. Fostul președinte Truman a dat vina pe virulenta „vânătoare de vrăjitoare” anticomunistă purtată de senatorul Joseph McCarthy, la începutul anilor 1950, care i-ar fi îndepărtat pe cei mai buni savanți. Viitorul președinte John F. Kennedy a început să-și facă reclamă afirmând că ar exista o considerabilă diferență între forțele balistice epuizate ale lui Eisenhower și cele sovietice, evident superioare. Deși nu era adevărat, percepția populației asupra inferiorității militare avea să îl ajute pe Kennedy să se instaleze la Casa Albă la următoarele alegeri. Revista *US News & World Report* a pretins că spionii ruși furaseră secretele rachetelor americane. Alții au susținut că *Sputnik* era un fals, parte a unei uriașe intoxicații a Uniunii Sovietice.

Investigațiile Senatului asupra motivelor pentru care cursa fusese pierdută au scos la iveală faptul că rachetele Armatei SUA, proiectate de von Braun și de echipa sa de specialiști germani, ar fi putut lansa un satelit cu un an înaintea lui *Sputnik*, dar i se refuzase ocazia. Cartea de față va scoate la iveală secretele din spatele acestei decizii și va dezvălui conspirația din centrul programului de sateliți al Statelor Unite.

În timp ce America se străduia să ajungă în spațiu, Uniunea Sovietică mai lansa încă un *Sputnik*, pe 3 noiembrie 1957, de data asta cu un câine la bord. Lansarea dezastruoasă și explozia proiectului VANGUARD al americanilor au evidențiat din nou victoria sovietică și neputința americană. Presa mondială nu-i spunea pe nume, folosea în schimb denumiri ridiculizante, cum ar fi Flopnik („Fiasconik“), Stayputnik („Staipeolocnik“) și Kaputnik. Doar după acest eșec stânenitor, America le-a permis „nemților săi” de la Peenemünde să facă treaba pe care ar fi putut-o face încă din 1956.

Folosind documente secrete declassificate, din SUA și Marea Britanie, și apelând la arhivele rusești, această carte va demonstra cât de puțin au contribuit de fapt savanții nemți la victoria sovietică. Ea va pune sub semnul îndoielii înțelesul glumei lui Bob Hope și, mai important, al scuzei lui Eisenhower.

PARTEA ÎNTÂI

Armele răzbunării naziste

Vis

În autobiografia sa din 1948, *Cruciadă în Europa*, generalul Dwight D. Eisenhower recunoștea că, dacă rachetele balistice germane V-2 ar fi fost gata cu șase luni înainte de lansarea lor (prima rachetă V-2 a fost lansată în septembrie 1944), invazia Aliatilor în Europa, Operațiunea OVERLORD, ar fi fost probabil anulată. Mii de rachete balistice și de rachete teleghidate, care ținteau spre forțele adunate pe coasta de sud a Angliei, s-ar fi dovedit un dezastru total pentru Aliți, iar cursul evenimentelor mondiale cu siguranță s-ar fi schimbat. De ce nu au fost lansate rachetele V-2 mai devreme? În martie 1944, cu șase luni înainte de lansarea lor și cu trei luni înainte de invazia Aliatilor pe plajele Normandiei, a avut loc un eveniment ieșit din comun chiar în cadrul programului V-2. A fost un eveniment care explică de ce forțele lui Eisenhower au fost scutite de oroarea produsă de *Vergeltungswaffen* ale lui Hitler, de „Armele Răzbunării” sale.

În primele ore ale zilei de 15 martie 1944, generalul Walter Dornberger a fost trezit de telefonul aflat la capul patului său. Era un mesaj urgent de la generalul Buhle, șeful statului-major, care îl informa că în ziua respectivă era așteptat la cartierul general al Führerului din Berchtesgaden pentru a participa la o conferință, împreună cu comandantul lui Oberkommando der Wehrmacht (OKW), feldmareșalul Keitel. Plecând la ora opt dimineața, așa cum declară însuși Dornberger, a avut de

înfruntat „furtuni de zăpadă, drumuri înghețate și prăpădul lăsat de un raid aerian asupra Münchenului în ajun“, pentru a ajunge la Berchtesgaden, în acea după-amiază. Cazându-se la Berchtesgadener Hof, Dornberger nu a trebuit să aștepte prea mult până când generalul Buhle l-a vizitat în cameră, pentru a-i spune de ce fuseseră convocați la cartierul general al Führerului.

Exact la ora la care el și-a părăsit locuința din Schwedt pe Oder, la opt dimineața, doi dintre cei mai importanți ingineri de rachete din echipa lui de la Peenemünde fuseseră arestați de către Gestapo și acuzați de sabotarea proiectului V-2. Numele lor erau Wernher von Braun și Helmut Gröttrup, nume care vor deveni celebre în programele de rachete de mai târziu ale Stateelor Unite și ale Uniunii Sovietice, dar care, în martie 1944, erau numele din inima programului de rachete nazist. Dornberger nu-și putea crede urechilor: acești oameni erau ultimii pe care i-ar fi considerat capabili de sabotaj. Devotamentul lor față de cercetarea și dezvoltarea rachetelor balistice era total. Arestările efectuate de Gestapo trebuie să fi fost o greșeală sau, mai grav, o conspirație deliberată împotriva organizației Peenemünde. Generalul Buhle nu-i putea spune mai multe în acea seară. Trebuia să aștepte până la întâlnirea cu feldmareșalul Keitel din ziua următoare.

Dornberger nu a dormit toată noaptea, parcurgând în minte toate scenariile posibile. Îl cunoștea pe von Braun încă de la începutul anilor 1930, din zilele lui *Verein für Raumschiffahrt* (VfR), Societatea pentru Călătorii în Spațiu. Sub conducerea teoreticianului transilvănean Hermann Oberth, acest grup de amatori de rachete entuziaști se întâlneau în camera din spate a unui restaurant din Breslau și închiriau un utilaj pentru teste de tragere în suburbia Reinickendorf din Berlin, pentru suma de zece mărci pe an. În primăvara lui 1932, Dornberger, pe atunci căpitan de artilerie, se îmbrăcase în civil și vizitase VfR, pentru a evalua capacitățile și realizările grupului. Un anume tânăr inginer absolvent i-a făcut o impresie puternică – „un tânăr student înalt,

blond, cu o bărbie lată, puternică“, pe nume Wernher von Braun. Când lui Dornberger i s-a cerut să testeze rachete pe terenurile experimentale de la Kummersdorf, l-a recrutat pe von Braun ca asistent tehnic, laolaltă cu alți câțiva membri ai VfR. „Cunoștințele teoretice ale tânărului erau atât de uimitoare“, încât Dornberger i-a aranjat înscrierea ca doctorand în fizică, la Universitatea Friedrich-Wilhelm.

În perioada de la Kummersdorf s-au dezvoltat rachetele pe bază de carburant lichid, mai mari și mai puternice. Dornberger și echipa sa de amatori într-ale rachetelor nu numai că deveneau profesioniști, dar erau și una dintre primele echipe de cercetare și de dezvoltare din lume. Echivalentele sovietice ale acestor societăți de pasionați erau suspectate de complot împotriva lui Stalin, prin aceea că se foloseau, chipurile, de rachete, și au suferit teribil în timpul Marii Epurări. Interesul americanilor pentru rachete, al căror pionier este dr. Robert Goddard, autorul primei lansări de rachetă pe bază de combustibil lichid din lume (1926), nu a reușit să atragă investiții serioase nici de la Armata SUA, nici de la guvern; prin urmare, echipa de la Kummersdorf a ajuns curând să domine știința cea nouă. Domeniul rachetelor militare era atât de nou, de fapt, încât nu i s-au impus restricțiile aplicate reînarmării postbelice a Germaniei prin Tratatul de la Versailles, transformând-o într-o propunere atrăgătoare pentru armata germană – dar, ciudat, nu și pentru conducătorul acesteia, Adolf Hitler.

Relația lui Hitler cu programul de rachete a fost dintotdeauna neobișnuită. Führerul se entuziasma foarte tare în fața tancurilor noi, dar, din motive necunoscute, nu și a rachetelor. De fiecare dată când Dornberger avea în vizită demnitari la Kummersdorf, erau cu toții copleșiți de puterea și de natura explozivă a motoarelor rachetelor. Dar nu și Führerul; deși era, în general, foarte interesat de tehnologia războiului, el era singura persoană cunoscută de Dornberger care nu manifesta nici un interes pentru asemenea mașinărie. Dornberger nu a reușit niciodată

să înțeleagă de ce. Când l-a condus pe Hitler pe terenul experimental, în martie 1939, el, Dornberger, a vorbit întruna. Führerul părea plictisit. Nici zgomotul produs de gazul ce țâșnea din avionul turboreactor, nici – în ciuda dopurilor groase de bumbac – vibrația dureroasă din urechi nu au provocat vreo reacție. Dornberger așezase un model decupat al rachetei V-2 pe mese de lemn, laolaltă cu componentele vopsite în aceeași culoare, pentru a fi ușor de identificat. Von Braun explicase cum avea să funcționeze întregul sistem armat și, totuși, Hitler s-a uitat îndeaproape la modelul decupat, apoi s-a îndepărtat, clătănind din cap. A fost puțin mai comunicativ la masa de prânz de la popotă, de parcă mâncarea de legume și apa minerală Fachingen l-ar fi revigorat parțial, dar nu era deloc optimist în legătură cu programul. Atunci, Hitler a adus vorba de Max Valier, un fost membru al VfR.

Valier fusese inginer la Uzina Heylandt din Bretz, lângă Berlin, și Hitler îl cunoscuse destul de bine la München, în urmă cu ceva timp. Valier îi explicase totul despre rachete, lăudând avantajele motoarelor pe bază de carburant lichid ale mașinilor de curse. Din nefericire pentru situația lui Dornberger, în mai 1930, Valier nu și-a luat măsuri de precauție și s-a aruncat în aer. Hitler spunea că era un visător.

Cuvântul „visător“ a fost aplicat tuturor celor din avangarda tehnologică. Dornberger a trebuit să-i explice cu tact acest lucru lui Hitler, dar singurul rezultat obținut a fost că i-a sporit acestuia scepticismul. A încercat să evidențieze faptul că nume mari, precum Valier, Oberth și Goddard, erau pentru călătoria spațială, echivalentul lui Lilienthal pentru avioane și al lui Zeppelin pentru dirijabile, iar pentru ambele domenii fusese necesară o lungă perioadă de cercetare și dezvoltare. Înainte ca Dornberger să regrete că menționase numele transilvăneanului Oberth sau al americanului Goddard pe lista celor mari, Hitler s-a oprit asupra exemplului contelui Zeppelin. Păreră de expert a Führerului era că dirijabilul nu fusese o mare

invenție. Dornberger l-a întrebat dacă fusese vreodată la bordul unui dirijabil Zeppelin.

„Nu, și nici n-o să mă urc vreodată într-un dirijabil. Toată treaba asta mi se pare ca un inventator care susține că a descoperit un nou fel de parchet ieftin, care arată minunat, strălucеște veșnic și nu se uzează niciodată. Dar adaugă ca există un dezavantaj. Nu trebuie călcat de încălțăminte cu crampoane și nu trebuie să scapi niciodată nimic greu pe el, deoarece, din nefericire, e fabricat din explozibil de mare risc. Nu, niciodată n-o să mă urc într-un dirijabil.“ Zicând acestea, Hitler a plecat. Aceasta se întâmplase în martie 1939, înainte de mutarea la Peenemünde. Dacă Hitler ar fi fost încântat atunci de programul de rachete, altul ar fi fost cursul evenimentelor.

Totuși, mai târziu în acel an, Hitler a făcut o declarație stranie la o întrunire la Danzig, care a fost interceptată și care i-a neliștit pe spionii englezi. El a remarcat că, dacă războiul ar continua încă patru sau cinci ani, Germania ar avea acces la o armă, pe atunci încă în curs de proiectare, „care nu va fi disponibilă altor națiuni“. Serviciile secrete britanice ar fi trebuit să citească ediția din noiembrie 1939 a revistei americane *Astronautics*, care specula că discursul lui Hitler se referea la rachetele militare. Articolul comenta asupra faptului că fosta societate germană a rachetelor, VfR, cu peste o mie de membri entuziaști, fusese desființată în 1934, dar, în pofida convingerii americanilor că experimentele nemțești se opriseră, era mai probabil că activitățile societății fuseseră absorbite de pregătirile secrete de război. În loc să ia în considerație aceste fapte, spionii britanici au devenit obsedați de idei mult mai bizare și îndepărtate de realitate.

În ciuda lipsei de entuziasm a Führerului și a deciziei lui de a nu alocă fondurile necesare, Dornberger și von Braun și-au văzut mai departe de treabă și au supravegheat transferul programului de proiectile de la Kummersdorf, la proaspăt construitul teren experimental de la Peenemünde, de pe coasta Mării Baltice. Natura acestor arme secrete avea nevoie de securitatea